

Ár 2013, föstudaginn 21. júní, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 33/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 5. apríl 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 5. apríl 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 9. apríl 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 3. maí 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 6. maí 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 16. maí 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 21. júní 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 29. ágúst 2007 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 2.000.000 í 100% JPY, gefið út af A til FF.

Óumdeilt er að skuldbinding samkvæmt skuldabréfi nr. X var bundin gengi erlendrar myntar með ólögætum hætti og var lánið endurreiknað í maí 2011 í samræmi við dómafordæmi Hæstaréttar og lög nr. 151/2010. Eftir endurútreikning lánsins var höfuðstóll þess kr. 993.092.

Sóknaraðili hefur lagt fram endurútreikning samkvæmt reiknivél á heimasíðu umboðsmanns skuldara, dags. 7. maí 2013. Samkvæmt þeim endurútreikningi var höfuðstóll eftir fyrri endurútreikning kr. 993.092 en hefði eftir nýjan endurútreikning UMS átt að vera kr. 457.463. Mismunur á endurútreikningunum var kr. 535.629. Vextir á mismun voru kr. 62.971. Heildarlækkun láns miðað við 30. apríl 2013 hefði átt að vera kr. 598.600.

A sendi fyrirspurn til lánasviðs FF um endurútreikning á láni nr. X í kjölfar dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012. Þann 27. mars 2013 hafnaði varnaraðili því að endurreikna lánið aftur.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 5. apríl 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst endurútreiknings láns. Telur sóknaraðili eftirstöðvar lánsins vera tugum prósentu of háar og því umtalsverðar. Kveðst sóknaraðili alltaf hafa staðið í skilum. Hafi lánið verið endurreiknað 17. maí 2011 og hafi hann skrifað undir með fyrirvara.

Sóknaraðili kveðst vera einyrki á eftirlaunum sem vilji treysta Fjármálaeftirlitinu til að meta eftir hvaða lagafordæmum endurreikna eigi lánið. Hvergi hafi hann vitnað í mál sem ættu að hafa slíkt fordæmisgildi. Kveðst sóknaraðili hafa miklar efasemdir um að FF sé með rétt lagafordæmi við sína útreikninga. Lánið hafi verið endurreiknað samkvæmt Árna Páls Árnasonar lögum í maí 2011 en þau hafi síðar verið talin ólögleg. Sóknaraðili kveðst hafa talið að lánið hafi ekki lækkað nægilega mikið samkvæmt þeim útreikningum. Þar sem ofgreitt hafi verið við hverja greiðslu hafi átt að lækka höfuðstólinn strax. Því hafi hann skrifað undir þá breytingu með fyrirvara.

Sóknaraðili kveðst hafa hringt í FF nokkru eftir að fjölmiðlar hafi flutt fréttir af því að þeir sem hefðu ætíð staðið í skilum ættu rétt á endurreikningi lána sinna. Hafi honum verið sagt að lánið yrði reiknað í fyrstu yfirferð þar sem hann hefði ávallt staðið í skilum. Nokkru síðar hafi hann hringt aftur og hafi honum þá verið tjáð að villa hefði komið upp við reikning láns hans og það hefði því verið lagt til hliðar. Eftir mörg viðtöl og margar heimsóknir í bankann hafi honum loks verið sagt að lánið yrði ekki endurreiknað.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá. Til vara er þess krafist að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til stuðnings aðalkröfu sinni til þess að krafa sóknaraðila sé fyrst og fremst svo óskýr og illa rökstudd að ógerlegt sé að taka hana til greina. Þá sé sóknaraðili ekki réttur aðili að málinu enda eigi skuldari lánsins, A, lögvarða hagsmuni af úrlausn málsins. Beri því að vísa kröfunni frá nefndinni.

Til stuðnings varakröfu sinni byggir varnaraðili á því að sóknaraðili eigi ekki rétt til frekari endurútreikninga á láninu. Bendir varnaraðili á að í dómum Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012 hafi reynt á rétt kröfuhafa, þ.e. lánveitanda, til að krefjast viðbótargreiðslna vegna vaxta af gengistryggðum lánnum fyrir liðna tíð og þýðingu svokallaðra fullnaðarkvittana í því samhengi. Samkvæmt framangreindum dómum gildi sú meginregla að kröfuhafi, sem fengið hafi minna greitt en hann hafi átt rétt til í lögskiptum aðila, eigi kröfu á hendur skuldara um það sem vangreitt hafi verið. Frá meginreglunni séu þó undantekningar, m.a. um að fullnaðarkvittun kröfuhafa geti að vissum skilyrðum fullnægðum valdið því að hann glati frekari kröfu. Af meginreglunni leiði að einungis við sérstakar aðstæður verði tilkalli kröfuhafa til viðbótargreiðslu hafnað og verða undantekningarnar túlkaðar þröngt. Þau skilyrði sem þurfi að vera uppfyllt svo til greina komi að beita undantekningarreglunni séu samkvæmt dómum Hæstaréttar að skuldari hafi verið í góðri trú um lögmæti

skuldbindingarinnar og þar með að greiðslur hafi falið í sér fullar og réttar efndir af hans hálfu. Einnig sé litið til þess hvort aðstöðumunur hafi verið með aðilum. Þá sé jafnframt litið til lántíma og þess hvort festa hafi verið komin í framkvæmd endurgreiðslna sem og þess hvort viðbótarkrafa um vexti fyrir liðna tíð teljist „umtalsverð“ samanborið við upphaflegan höfuðstól lánsins.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 464/2012 hafi rétturinn sett fram reglu um það hvenær endurútreikningur feli í sér viðbótarkröfu um vexti fyrir liðna tíð, sbr. eftirfarandi ummæli: „Þegar stefndi endurreiknaði skuldina var komin á festa í framkvæmd endurgreiðslna samkvæmt samningnum, en liðinn var rúmlega fimmtungur lántímans og úfrýjandi hafði þá greitt samsvarandi hlutfall afborgana af láninu. Samkvæmt endurútreikningi stefnda á fjárhæð skuldar úfrýjanda eftir greiðslu afborgunar og vaxta 10. mars 2011 nam hún 213.894.471 krónu, en af höfuðstól skuldarinnar einum hefðu þá átt að standa eftir 157.500.000 krónum í ljósi þess að stefndi hafði þá greitt 17 af 80 jöfnum afborgunum. Endurútreikningurinn fól þannig í reynd í sér viðbótarkröfu um vexti fyrir liðna tíð sem svaraði mismuninum á þessum tveimur fjárhæðum eða 56.394.471 krónum. Sú fjárhæð er umtalsverð að virtu því að upphafleg fjárhæð lánsins var 200.000.000 krónum.“

Bendir varnaraðili á að viðbótarkrafan samkvæmt framangreindum dómi Hæstaréttar sé mismunur á 1) endurreiknuðum höfuðstól samkvæmt lögum nr. 151/2010 og 2) eftirstöðvum lánsins ef dregnar eru frá upphaflegum höfuðstól afborganir sem skuldari átti að inna af hendi samkvæmt skilmálum lánsins án gengistryggingar ((upphafleg lánsfjárhæð/fjöldi gjalddaga) x greiddar afborganir).

Tekur varnaraðili dæmi um lánið í máli nr. 464/2012. Viðbótarkrafa í því máli hafi verið 56.394.471 en sú fjárhæð hafi verið fundin út með eftirfarandi hætti:

Endurreiknaður höfuðstóll skv. lögum 151/2010 213.894.471 kr.

Eftirstöðvar lánsins skv. upphafl. skilmálum -157.500.000 kr.

$((200.000.000 \text{ kr.} / 80) \times 17) = 42.500.000 \text{ kr.}$

$200.000.000 \text{ kr.} - 42.500.000 = 157.500.000 \text{ kr.}$

Viðbótarkrafa 56.394.471 kr.

Bendir varnaraðili á að viðbótarkrafan hafi því numið 28% af upphaflegri lánsfjárhæð sem Hæstarétti hafi þótt umtalsverð.

Varnaraðili vísar til þess að upphaflegur höfuðstóll í tilviki sóknaraðila hafi verið kr. 2.000.000. Fjöldi gjalddaga hafi verið 120 og hafi átt að greiðast með jöfnum afborgunum samkvæmt skilmálum skuldabréfsins, þ.e. á hverjum gjalddaga hafi átt að greiða 16.667 kr. af höfuðstól lánsins. Sóknaraðili hafi staðið í skilum með lánið og hafi greitt 44 afborganir þegar lánið hafi verið endurreiknað á grundvelli laga nr. 151/2010. Af höfuðstól skuldarinnar einum hefðu því átt að standa kr. 1.266.652. Í ljósi þess að sóknaraðili hafi staðið skil á 44 af 120 afborgunum lánsins. Nánar tiltekið líti útreikningurinn svo út samkvæmt forsendum dóms Hæstaréttar í máli nr. 464/2012:

Endurreiknaður höfuðstóll skv. lögum 151/2010 993.092 kr.

Eftirstöðvar lánsins skv. upphafl. skilmálum -1.266.652 kr.

$((2.000.000 \text{ kr.} / 120) \times 44) = 733.348 \text{ kr.}$

$2.000.000 \text{ kr.} - 733.348 = 1.266.652 \text{ kr.}$

Viðbótarkrafa -273.560 kr.

Varnaraðili vísar til þess að líkt og sjá megi af ofangreindu hafi sóknaraðili ekki verið krafinn um viðbótargreiðslu vaxta fyrir liðna tíð við endurreikning lánsins heldur leiði endurreikningurinn þvert á móti til þess að skuld sóknaraðila sé lægri en eftirstöðvar lánsins hefðu átt að vera m.v. upphaflega skilmála en án gengistryggingar.

Því geti sóknaraðili ekki átt rétt til endurreiknings á grundvelli dóma um gildi svokallaðra fullnaðarkvittana enda sé það meginforsenda þess að sóknaraðili eigi rétt á frekari endurútreikningi samkvæmt dómum Hæstaréttar nr. 600/2011 og 464/2012 að hann sé krafinn um vangreidda vexti fyrir liðna tíð.

Varnaraðili minnir á að í dómunum hafi verið vikið frá meginreglu kröfuréttarins um rétt kröfuhafa til viðbótarkröfu ef vangreitt sé. Undantekningar frá meginreglunni beri að túlka þröngt. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurreikningi láns nr. X, útgefnu af A til FF.

Sóknaraðili krefst þess að lán útgefið af A verði endurreiknað. Ekki liggur fyrir að sóknaraðili hafi lögvarða hagsmuni af því að fá lán nr. X endurreiknað þrátt fyrir að hann kunni að vera eigandi umræddrar verkfræðistofu. Verður krafa af þessu tagi að stafa frá lántaka sjálfum til að komast að.

Þá er í 6. gr. samþykkt fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Samkvæmt e-lið 6. gr. samþykktanna fjallar nefndin ekki um mál, sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau eru ekki tæk til úrskurðar.

Sóknaraðili krefst endurreiknings láns nr. X. Kröfu sinni til stuðnings vísar sóknaraðili til þess að hann telji eftirstöðvar lánsins of háar en lánið hafi verið endurreiknað samkvæmt lögum nr. 151/2010, og sendir útprentun af reiknivél af heimasíðu umboðsmanns skuldara þar sem lánið var endurreiknað. Á heimasíðunni er víðtækur fyrirvari um notkun reiknivélarinnar þar sem segir m.a: „*Umboðsmaður skuldara ber hvorki ábyrgð á því að gefnar forsendur notenda séu réttar né að niðurstaða endurútreiknings sé rétt. Forsendur reiknivélarinnar taka mið af lánnum sem veitt voru einstaklingum en ekki lögaðilum. Reiknivél þessari er þannig fyrst og fremst ætlað að ná til lána einstaklinga og því er ekki tekin afstaða til þess að hvaða marki reiknivélin á við um lán lögaðila með ólögumatri gengistryggingu.*”

Þrátt fyrir að endurreikningur láns sóknaraðila í maí 2011 hafi byggt á lögum nr. 151/2010 hefur sóknaraðili ekki útskýrt á hverju hann byggir þá ályktun að endurreikningurinn hafi ekki verið réttur eða að hann eigi viðbótarkröfu á hendur varnaraðila. Verður því að telja mál sóknaraðila svo óljóst og illa upplýst að til frávísunar leiði, sbr. e-lið 6. gr. samþykktanna fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 21. júní 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Guðlaug B. Ólafsdóttir